

Komisja Krajowa

80-855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24
tel. 58/ 308-4480, fax /58 308-4219
sekprez@solidarnosc.org.pl

L.dz. **PBE/100275/301/2023**

Gdańsk, dnia 24 kwietnia 2023 roku

Pan Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Działając z upoważnienia Prezydium KK NSZZ „Solidarność” pozytywnie oceniam senacki projekt ustawy (druk 949) z dnia 2 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Projekt zmierza do wypłacenia osobom, których dotyczyła nowelizacja ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 19 czerwca 2020 r. odsetek za okres, w którym nie mogli korzystać z całości należnej im emerytury.

Aby naświetlić przyczyny powstania przedmiotowego projektu należy krótko przypomnieć, że wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy osób, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

We wskazanym postępowaniu Trybunał zbadał kwestię dopuszczalności posłużenia się przez ustawodawcę mechanizmem obliczania podstawy emerytury powszechnej z potrąceniem kwot pobieranej przez ubezpieczonych wobec kobiet urodzonych w 1953 r. wcześniejszej emerytury, a przez co zgodności tego postępowania z art. 2 Konstytucji.

W konsekwencji uznania wyżej wskazanej regulacji za niezgodną z Konstytucją ustawodawca ustawą z dnia 19.06.2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2020 poz. 1222), która weszła w życie 10.07.2020 r., wprowadził nowelizację, która pozwoli na przeliczenie świadczeń kobiet urodzonych w 1953 r. na korzystniejszych zasadach.

W czasie prac nad ustawą, która miała wykonać postanowienie TK dochodziło do sporów w kilku obszarach.

Po pierwsze: podczas prac w Parlamencie wątpliwości budził krąg beneficjentów, których mają objąć nowe regulacje (czy ma to być tylko rocznik 1953, czy również osoby urodzone w innym roku, które też odczuły niekorzystne regulacje). Ostatecznie zdecydowano się na wąski sposób rozwiązania problemu, polegający na naprawieniu błędu w odniesieniu jedynie do rocznika 1953.

W tym kontekście można wskazać że w stanowisku Prezydium KK NSZZ „Solidarność” (nr 99/20) wskazano, że krąg osób powinien być szerszy niż ostatecznie zdecydował ustawodawca w procesie legislacyjnym (<https://www.solidarnosc.org.pl/dokumenty/biuro-prezydium-kk/prezydium/item/19673-decyzja-prezydium-kk-nr-99-20-ws-opinii-o-senackim-projekcie-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-emeryturach-i-rentach-z-funduszu-ubezpieczen-spoecznych-z-dnia-15-lipca-2020-r-druk-nr-160>)

Po drugie kontrowersje związane były także z terminem, od którego ma być możliwe przeliczenie świadczeń. Ostatecznie zaakceptowana została dychotomiczna konstrukcja. Osoby, które nadal pobierają wcześniejszą emeryturę, przyznaną w oparciu o wniosek złożony przed 2013 r., będą mogły przejść na emeryturę powszechną bez zastosowania niekorzystnego mechanizmu. Muszą jednak złożyć wniosek w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie nowelizacji. Druga grupa to ubezpieczeni, którzy w międzyczasie przeszli z emerytury wcześniejszej na zwykłą. Oni będą mieli ją przeliczoną ponownie (z pominięciem mechanizmu) z urzędu. Jednak dopiero po upływie sześciu miesięcy od wejścia w życie nowelizacji ustawy.

Po trzecie od momentu wejścia w życie ustawy podnoszono w literaturze kwestie odsetek. Prawo do odsetek pojawiło się także w orzecznictwie sądów. Przykładowo w wyroku sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 15 stycznia 2020 r. VII U 3670/19 wskazano, że: *„W prawomocnych i negatywnych decyzjach organu rentowego w trybie przewidzianym przez art. 145a § 1 k.p.a. zapewnia zainteresowanym odzyskanie pełni praw do świadczeń od momentu ich pozbawienia lub ograniczenia, w tym również do odsetek. Sąd zważył, że odpowiedzialnością powinien zostać obarczony Skarb Państwa, ponieważ w wyniku błędów ustawodawcy ubezpieczeni pozbawieni byli prawa do uzyskania podwyższonego świadczenia od chwili wydania decyzji. Organ rentowy jest podmiotem, który reprezentuje Skarb Państwa w zakresie przyznawanych świadczeń dla obywateli. Wobec powyższego Sąd doszedł do przekonania, że odpowiedzialność, w wyniku której należy przyznać odsetki odwołującej, należy scedować ze Skarbu Państwa na Zakład Ubezpieczeń Społecznych działający w jego imieniu. Ubezpieczonej należy się prawo do odsetek, bowiem niezgodnie*

z nowymi przepisami prawa była pozbawiona należnego jej świadczenia w wyższej kwocie, zaś organ rentowy jest jedynym podmiotem, który może wypłacić jej odsetki za okres, w którym pobierała emeryturę w niepełnej wysokości.”

Po czwarte można podnosić, że kobiety urodzone w 1953 roku nadal są nierówno traktowane w systemie emerytalnym. Wysokość ich emerytur jest różna, bo ZUS przy ustalaniu ich świadczeń zastosował dwa różne okresy dożycia (wyrazem tych wątpliwości była interpelacja posła Jarosława Rzepy i grupy posłów). Jak wskazywano w doktrynie: w przypadku ubezpieczonych, którzy wystąpili o emeryturę powszechną po raz pierwszy po wejściu w życie przepisów wprowadzonych nowelizacją, parametry do ustalenia podstawy wymiaru emerytury są przyjmowane również na dzień złożenia wniosku, z kolei w przypadku osób, które złożyły wniosek o emeryturę powszechną w momencie osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego - do ustalenia podstawy emerytury brane były pod uwagę wartości kapitału początkowego, wysokości składek na ubezpieczenie, a także średniego dalszego trwania życia, które obowiązywały w chwili składania wniosku. Oznacza to, że osoby, które nabyły prawo do emerytury wcześniejszej miały ustaloną wysokość świadczenia na zasadach wynikających ze starego systemu emerytalnego. W starym systemie dzięki zastosowaniu tzw. części socjalnej emerytury wysokość świadczenia była korzystniejsza niż na nowych zasadach. Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia jest podział emerytów z rocznika 1953 na różne grupy według zasad ustalenia wysokości świadczenia

Podsumowując: w mojej ocenie ustawę wykonująca orzeczenie TK z dnia 6 marca 2019 r. (mimo, że od orzeczenia TK do jej uchwalenia upłynęło 16 miesięcy) można uznać za niedoskonałą i planowaną tak, aby jej skutki finansowe były jak najmniejsze. Równocześnie budzi ona wątpliwości co do pełnej realizacji ducha zawartego w orzeczeniu TK. Stąd potrzeba podjęcia działań legislacyjnych wskazanych w projekcie senackim.

Z poważaniem

Członek Prezydium Komisji Krajowej
NSZZ „Solidarność”

Henryk Nakonieczny